

Huidige klimaat- meetmethoden in de Nederlandse financiële sector

Beschrijving van de huidige methoden voor het meten van het CO₂-gehalte
van relevante financieringen en beleggingen

21 oktober 2020

A2000020397

Inleiding en samenvatting	3-4
Overzicht klimaatinitiatieven en meetmethoden	5-8
Huidige klimaatinitiatieven en meetmethoden in de Nederlandse financiële sector Versimpeld overzicht van een CO ₂ e-berekening voor financiële instellingen Er vinden (inter)nationaal veel ontwikkelingen plaats m.b.t. klimaatmeetmethoden Voor het meten van CO ₂ e bestaan verschillende indicatoren	
Huidige toepassing van klimaatmeetmethoden	9
Voornaamste uitdagingen voor de sectorrapportage van het CO₂-gehalte	10-11
Bijlagen	12-17
1. PCAF & PACTA in meer detail 2. Bronnen	

De contactpersonen bij KPMG voor dit rapport zijn:

Marco Frikkee
KPMG Sustainability
Partner, Amstelveen
Tel: +31 (0)20 656 7239

Frikkee.Marco@kpmg.nl

Michiel Evers
KPMG Sustainability
Senior Consultant, Amstelveen
Tel: +31 (0)6 1011 4277

Evers.Michiel@kpmg.nl

Inleiding

Het Parijsakkoord en de rol van de financiële sector

Om de meest schadelijke effecten van klimaatverandering te reduceren, is het van belang de opwarming van de aarde te beperken tot minder dan 2 graden Celsius door de broeikasgasuitstoot (hierna: CO₂e, ofwel CO₂-equivalent) drastisch terug te dringen. Op basis van het Klimaatakkoord van Parijs (hierna Parijsakkoord) heeft Nederland hiervoor in de Klimaatwet vastgesteld dat in ons land de CO₂e-uitstoot in 2030 met 49% moet zijn teruggebracht ten opzichte van 1990, om uiteindelijk in 2050 uit te komen op een reductie van 95%¹. In het tegengaan van deze klimaatverandering heeft de Nederlandse financiële sector een niet te onderschatten rol: via financieringen en investeringen kunnen zij invloed uitoefenen op de CO₂e-uitstoot van de reële economie. Een belangrijk instrument hierbij is het meten van het CO₂-gehalte van hun – potentiële – beleggings- en kredietportefeuilles.

Voor het meten hiervan zijn in de financiële wereld inmiddels verschillende methoden in omloop, die de nodige uitdagingen voor de vergelijkbaarheid van de uitkomsten met zich meebrengen. Bij de doorontwikkeling van deze klimaatmeetmethoden vindt tussen financiële instellingen derhalve veel samenwerking plaats. Nederlandse financiële instellingen hebben aan de ontwikkeling en standaardisatie hiervan ook internationaal een belangrijke rol gespeeld.

Het commitment van de Nederlandse financiële sector

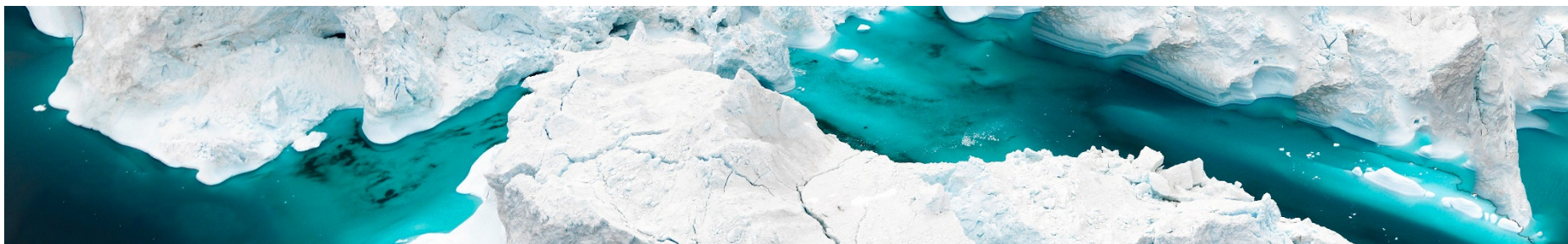
In 2019 hebben 53 financiële instellingen zich gecommitteerd om vanaf boekjaar 2020 te rapporteren over de klimaatimpact van hun relevante financieringen en investeringen in het *Commitment van de financiële sector* (hierna: het Commitment). Daarnaast zullen zij uiterlijk in 2022 actieplannen hebben waarin zij toelichten welke acties zij nemen voor al hun relevante

financieringen en beleggingen om bij te dragen aan het Parijsakkoord. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen, waaronder CO₂e-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, financieringen van CO₂e-reducerende projecten en engagement.

Doel van dit rapport

In dit rapport wordt de huidige status van het meten van CO₂-gehalte in de financiële sector beschreven – CO₂-gehalte kan in dit kader zowel refereren naar de CO₂e-uitstoot als naar de CO₂e-intensiteit.

Het rapport bevat een korte beschrijving van de voornaamste initiatieven, methoden en indicatoren toegepast door financiële instellingen voor het meten van het CO₂-gehalte en de verschillen hiertussen. Dit rapport bevat geen overzicht van overige initiatieven op het gebied van klimaat-gerelateerde meetmethoden, zoals die met betrekking tot klimaatrisico's of op het gebied van engagement.

Samenvatting

Managementsamenvatting

Om effectief te kunnen sturen op de klimaat-impact van financiële instellingen, is inzicht in de CO₂e-bijdrage van investeringen en financieringen de eerste stap. Ruim de helft van de financiële instellingen die het Commitment hebben ondertekend, rapporteren al in meer of mindere mate over het CO₂-gehalte van relevante financieringen en beleggingen.

Zo bestaan er reeds meerdere initiatieven gericht op het meten, sturen en rapporteren over CO₂e, waarvan de belangrijkste zich met name concentreren op de methoden van het Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)² en van Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)³. Nederlandse financiële instellingen hebben een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van deze beide internationale standaarden. Hoewel de meeste financiële instellingen de PCAF-methode hanteren, zijn beide methoden in principe complementair toepasbaar; het doel waarvoor ze gebruikt worden verschilt echter.

De PCAF-methode is gericht op het meten van CO₂e per type activa en de PACTA-methode is sectorspecifiek en gericht op het meten van de mate waarin de technologiemix en de uitstoot van deze sectoren in lijn is met het Parijs-akkoord.

Zo wordt op portefeuille-niveau bijvoorbeeld als indicator voor de absolute CO₂e-voetafdruk de

PCAF-methode gehanteerd en voor de CO₂e-intensiteit de PACTA. Deze indicatoren verschaffen verschillende inzichten en kunnen dus naast elkaar gebruikt worden.

Er bestaan echter een aantal uitdagingen voor het meten van en sturen op CO₂-gehalte:

- **Methodologische verschillen tussen en binnen klimaatmethoden:** verschillende methoden bieden verschillende perspectieven op het CO₂-gehalte. De methoden verschillen in hun toepassing van indicatoren, attributiesystematiek, de scope van gemeten uitstoot en normalisatieschema's.
- **Beperkte datakwaliteit en databeschikbaarheid:** financiële instellingen gebruiken voor het bepalen van het CO₂-gehalte van hun portefeuilles dataleveranciers die data (veelal o.b.v. schattingen) verzamelen van een groot aantal bedrijven. Deze data is vertraagd beschikbaar en de dekking en -kwaliteit verschilt sterk per sector en per activaklasse. Ook bestaan er verschillen in schattingen van CO₂e-uitstoot tussen dataleveranciers.
- **Inspanningen zijn niet altijd zichtbaar in het CO₂-gehalte:** resultaten van stuurinstrumenten zoals engagement zijn veelal pas vertraagd zichtbaar in het CO₂-gehalte. Om impact op de reële economie

uit te oefenen, kunnen financiële instellingen er namelijk voor kiezen om CO₂e-intensieve activa in hun portefeuille op te nemen of te houden en middels bijvoorbeeld engagement bedrijven te stimuleren de CO₂e-intensiteit te verlagen. Resultaten van deze trajecten zijn vaak pas na enkele jaren zichtbaar in het CO₂-gehalte.

Huidige klimaatinitiatieven en meetmethoden in de Nederlandse financiële sector

Vraag naar CO₂e-informatie neemt toe

Belanghebbenden vragen financiële instellingen in toenemende mate om te rapporteren over de klimaatimpact van relevante financieringen en investeringen, waarbij de belangstelling met name uitgaat naar het CO₂-gehalte:

De *Taskforce on Climate related Financial Disclosures* (TCFD) vraagt asset owners en asset managers om te rapporteren over het CO₂-gehalte van de beleggings- en kredietportefeuilles om de gevolgen van klimaatverandering op de bedrijfsvoering beter te kunnen inschatten.

Ook andere initiatieven, zoals de *Principles for Responsible Banking* (PRB) en het *Carbon Disclosure Project* (CDP) vragen deelnemende instellingen transparant te zijn over het CO₂-gehalte van de beheerde portefeuille.

Op Europees niveau bevatten zowel het consultatiedocument van de update van de *Non-Financial Reporting Directive* (NFRD)²² als het consultatiedocument van de *Sustainable Finance Disclosure Regulation* (SFDR) concrete indicatoren voor financiële instellingen aan de hand waarvan zij over het CO₂-gehalte dienen te rapporteren.

Nederlandse financiële instellingen hebben in diverse toonaangevende internationale initiatieven een belangrijke rol

Financiële instellingen participeren in een breed

scala aan activiteiten voor het verminderen van de negatieve klimaatimpact van investeringen en financieringen. Dit rapport richt zich met name op initiatieven gericht op het meten van gefinancierde CO₂e-emissies en het stellen van doelstellingen hierop.

Meerdere Nederlandse financiële instellingen houden zich al langer bezig met het ontwikkelen van methodieken voor het meten van CO₂e en het stellen van doelstellingen; zij spelen, zoals gezegd, in diverse internationale initiatieven – zoals PACTA en PCAF – een belangrijke rol.

Het meten is belangrijk maar complex

Om effectief te kunnen sturen op de klimaatimpact van financiële instellingen is het meetbaar maken van de CO₂e-bijdrage van investeringen en financieringen essentieel. De laatste jaren zijn er veel stappen gezet in de ontwikkeling van dergelijke methodieken, waarbij daarnaast in toenemende mate aandacht is voor harmonisatie tussen deze initiatieven.

Het meten van de CO₂e-bijdrage van financieringen en investeringen is een complexe opgave. Deze CO₂e-bijdrage wordt niet direct door financiële instellingen gemeten, maar toegerekend, waarbij een aandeel van de CO₂e-uitstoot van de activa in de financierings- of investeringsportefeuille wordt toegekend aan de financiële instelling. Beperkte beschikbaarheid van gegevens van onderliggende activa over de

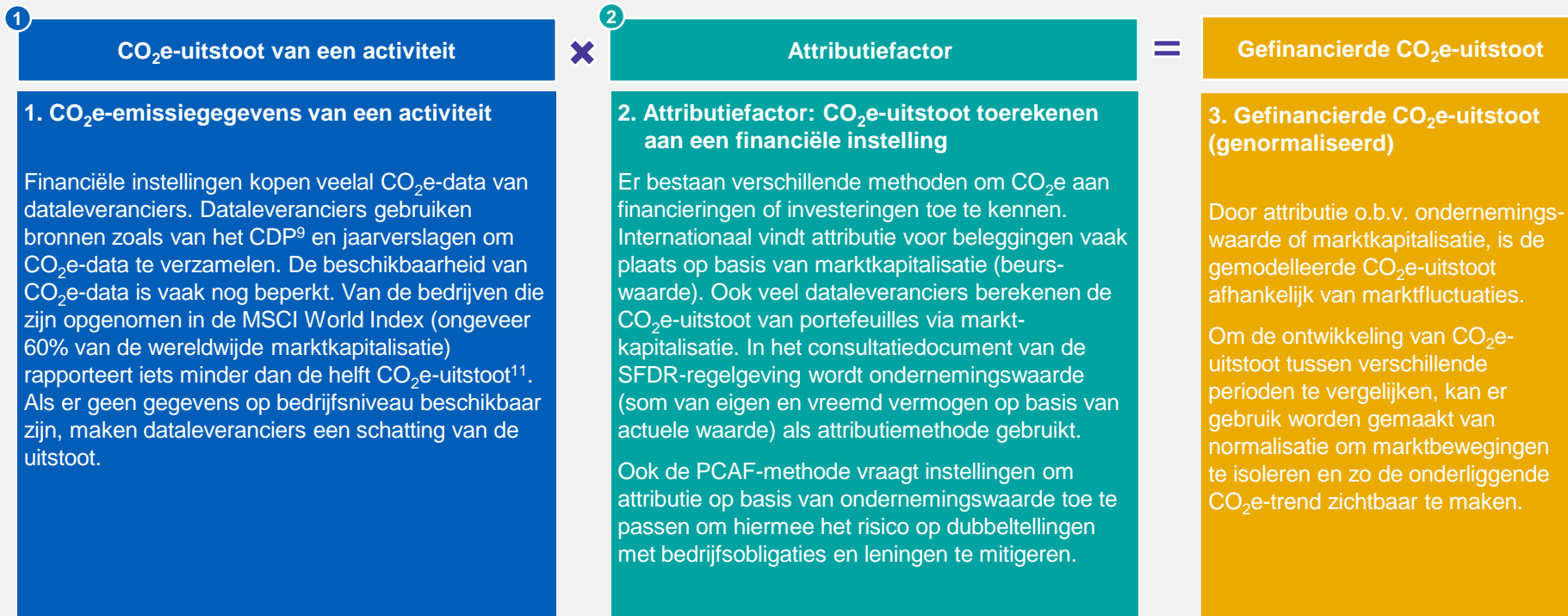
CO₂e-uitstoot vormt hierbij een belangrijke uitdaging. Om effectief te kunnen sturen op klimaat is het noodzakelijk om deze uitstoot inzichtelijk te krijgen. Op dit gebied zijn nog stappen te maken.

Veel financiële instellingen rapporteren het CO₂-gehalte op basis van methoden ontwikkeld door externe initiatieven ofwel met zelf-ontwikkelde klimaatimpactsystemen die veelal geïnspireerd zijn op een methode van een dergelijk extern initiatief. Op pagina 7 en 8 wordt een overzicht gepresenteerd van de huidige meetmethoden en -initiatieven.

Versimpeld overzicht van een CO₂e-berekening voor financiële instellingen

Het berekenen van CO₂e-uitstoot van financieringen en investeringen (voorbeeld o.b.v. PCAF)

Versimpeld wordt CO₂e-uitstoot van financieringen en investeringen berekend door een aandeel van de CO₂e-uitstoot van de gefinancierde activiteit aan de financiering of investering toe te wijzen. Dit kan op verschillende manieren.

Er vinden (inter)nationaal veel ontwikkelingen plaats m.b.t. klimaatmeetmethoden

Hiernaast is een overzicht gegeven van initiatieven die werken aan het meten en harmoniseren van de gefinancierde CO₂e-uitstoot. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen initiatieven die primair gericht zijn op het:

- meten van CO₂e-uitstoot van portefeuilles (bijv. PCAF);
- meten van de mate waarin portefeuilles zijn afgestemd op het Parijsakkoord (bijv. PACTA en SBT);
- sectorspecifieke meetmethoden incl. transitiepaden o.b.v. scenario's;
- testen en harmoniseren van verschillende meetmethoden, zoals de Institutional Investors Group for Climate Change (IIGCC) en de UN-Convened Net-Zero Asset Owner Alliance.

Deze initiatieven maken veelal gebruik van elkaars werk en worden frequent geüpdatet. Zo wordt er bijvoorbeeld in de recentelijk gepubliceerde conceptversie van *Financial Sector – Science Based Target Guidance* gebruik gemaakt van zowel PCAF als PACTA. Hierdoor ontstaat er een zekere mate van harmonisatie tussen initiatieven.

De methoden van PACTA en PCAF worden nationaal en internationaal reeds door een groot aantal instellingen toegepast. In dit rapport ligt daarom de focus op PACTA en PCAF als klimaatmeetmethoden. Zoals gezegd kunnen deze methoden complementair aan elkaar gebruikt worden.

Overzicht van meetgericht initiatieven

Naam	Beschrijving	Focus op	
		CO ₂ e-uitstoot (backward looking)	Decarbonisatie (forward looking)
Initiatieven gericht op het ontwikkelen van meetmethoden op CO₂-gehalte			
Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)²	Een geharmoniseerde standaard om de CO ₂ e-uitstoot van verschillende typen activa te meten.	✓	⚡ (in ontwikkeling)
Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)³	Een methode om te kunnen meten of financieringen en investeringen afgestemd zijn op transitiepaden in lijn met het Parijsakkoord.		✓
Science Based Targets for Financial Institutions (SBT)⁴	Een methode om doelstellingen voor relevante financieringen en investeringen afgestemd op het Parijsakkoord te ontwikkelen.		⚡ (in ontwikkeling)
Initiatieven gericht op het ontwikkelen van sectorspecifieke meetmethoden op CO₂-gehalte			
Poseidon Principles⁷	Een methode voor het meten van de afstemming van scheepvaartportefeuilles op verschillende decarbonisatie-scenario's.		✓
Carbon Risk Real Estate Monitor tool⁸	Een methode voor het meten van de science-based decarbonisatie-trajecten voor Europese commercieel-vastgoedportefeuilles.		✓
Initiatieven gericht op het testen en harmoniseren van meetmethoden			
IIGCC Paris Aligned Investment Initiative⁵	Initiatief om o.a. methoden in kaart te brengen die helpen bij het afstemmen van portefeuilles op basis van de doelen van het Parijsakkoord		⚡ (in ontwikkeling)
UN-Convened Net-Zero Asset Owner Alliance⁶	Een initiatief om de uitstoot van portefeuilles naar 'net-zero' in 2050 te brengen, inclusief het meten hiervan.		⚡ (in ontwikkeling)

De hierboven genoemde lijst is niet compleet maar bestaat uit veelgebruikte methoden door Nederlandse financiële instellingen voor het meten en het stellen van doelstellingen op CO₂e-gehalte.

Voor het meten van CO₂e bestaan verschillende indicatoren

Voor het meten van CO₂e bestaan diverse indicatoren. Deze indicatoren verschaffen verschillende inzichten en kunnen complementair aan elkaar gebruikt worden. De voornaamste verschillen zijn:

— **Type CO₂e-indicator: absolute versus relatieve uitstoot**

Onder absolute CO₂e-uitstoot wordt de werkelijke of totale uitstoot verstaan. Relatieve uitstoot is de uitstoot per euro (of een alternatieve eenheid). Absolute uitstoot geeft inzicht in de bijdrage van portefeuilles aan klimaatverandering, relatieve uitstoot geeft inzicht in de efficiëntie van portefeuilles.

— **Vershil in perspectief van de CO₂e-indicator:**

Er bestaan indicatoren voor (i) de CO₂e-uitstoot en de efficiëntie van portefeuilles en (ii) de efficiëntie van gefinancierde activiteiten. PACTA kijkt per sector naar de efficiëntie van gefinancierde activiteiten en vergelijkt deze met verschillende transitie-scenario's om de mate van afstemming op het Parijsakkoord te kunnen bepalen. PCAF meet de absolute uitstoot en de efficiëntie van portefeuilles via de CO₂e-voetafdruk.

— **Vershil in scope van CO₂e-metingen**

Voor het berekenen van de uitstoot van financiële instellingen wordt gekeken vanuit het perspectief van de gefinancierde activiteit, waarbij de scope 1-uitstoot de directe uitstoot van de activiteit bevat, scope 2 de indirecte uitstoot uit ingekochte elektriciteit en warmte, en scope 3 de overige indirecte uitstoot uit de waardeketen (bijv. de uitstoot van leveranciers). Veel financiële instellingen berekenen het CO₂-gehalte op basis van scope 1 & 2-uitstoot. De databeschikbaarheid en -kwaliteit voor scope 3 is nog beperkt.

Op pagina 13-16 staan de PACTA- en PCAF-methoden in meer detail uitgewerkt.

	Indicatoren van CO ₂ -gehalte		Beschrijving	Indicator	Aanbevolen door*	Onderdeel van	
	Indicatoren voor de CO ₂ e-uitstoot van portefeuilles					PCAF	PACTA
CO ₂ e intensiteit indicatoren	Totale / Absolute CO ₂ -uitstoot	Totale CO ₂ e-voetafdruk van de portefeuille	CO ₂ e	● ●	✓		
	CO ₂ e-voetafdruk	Genormaliseerde CO ₂ -voetafdruk per euro geïnvesteerd	CO ₂ e / € geïnvesteerd	● ●	✓		
	CO ₂ e-intensiteit	Volume CO ₂ -uitstoot per EUR omzet	CO ₂ e / € omzet bedrijven waarin geïnvesteerd	● ●			
	CO ₂ e intensiteit naar portefeuillegewicht	CO ₂ e intensiteit naar portefeuillegewicht	CO ₂ e / € omzet bedrijven waarin geïnvesteerd	● ● ●			
	CO ₂ e intensiteit naar portefeuillegewicht (sectorspecifiek)	Sectorspecifieke indicatoren van gefinancierde activiteiten	CO ₂ e / MWh CO ₂ / km CO ₂ / m ² CO ₂ / ton ...			✓	

*De TCFD, de NFRD en de SFDR verschaffen indicatoren voor financiële instellingen om o.a. CO₂ gehalte te rapporteren. Op dit moment zijn er geen voorgeschreven indicatoren op CO₂ gehalte voor financiële instellingen.

- TCFD aanbevelingen
- NFRD (supplement on reporting climate-related information)
- SFDR (consultatie)

Ruim de helft van financiële instellingen rapporteert het CO₂-gehalte

De huidige status van rapportage

De 53 financiële instellingen die het Commitment hebben ondertekend hebben zich gecommitteerd aan het rapporteren van het CO₂-gehalte van relevante financieringen en investeringen met ingang vanaf boekjaar 2020. Op basis van publieke informatie blijkt dat een kleine meerderheid reeds over 2019 over het CO₂-gehalte rapporteerde, waarbij PCAF de meest gerefereerde methode is.

Dekking van de rapportages

Tussen deze instellingen bestaat nog veel verschil in de mate waarin hun rapportage inzicht geeft in het CO₂-gehalte van alle relevante financieringen en investeringen. Daarbij is de rapportage van instellingen die al langer rapporteren vaak vollediger dan instellingen die recentelijk hiermee gestart zijn.

De scope van rapportage betreft meestal beursgenoteerde aandelen. Staatsobligaties, private equity & debt, hypotheek en vastgoed zijn veelal nog geen onderdeel van de CO₂e-rapportage.

De meest toegepaste methode

Ongeveer 68% van de instellingen die al rapporteren over het CO₂-gehalte doen dit op basis van de PCAF-methode. Niet alle instellingen die op basis van PCAF rapporteren voldoen volledig aan de aanbevelingen van PCAF. Zo gebruiken sommige instellingen een andere attributiesystematiek of andere normalisatieschema's, waardoor de uitkomsten niet

goed vergelijkbaar zijn met andere PCAF-rapportages.

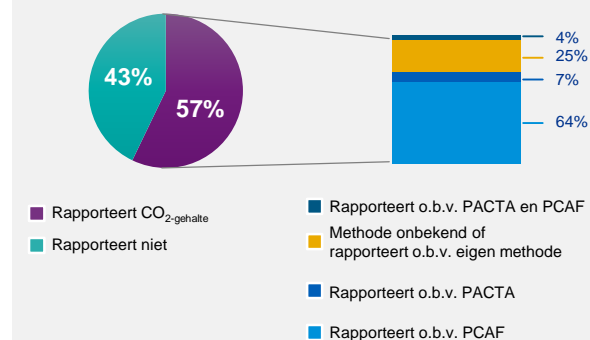
PCAF wordt gebruikt door alle typen financiële instellingen: pensioenfondsen, banken, asset managers, en verzekeraars.

De Nederlandse financiële instellingen die zich hebben aangesloten bij PACTA zijn ING en ABN AMRO. Internationaal heeft PACTA veel steun onder 17 internationale banken zoals Barclays, BBVA, BNP Paribas, Société Générale en UBS.

Indicatoren in rapportages

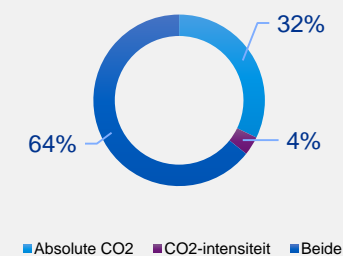
Zoals reeds op de vorige pagina aangegeven, gebruiken financiële instellingen verschillende typen indicatoren om het CO₂-gehalte te meten. De meeste financiële instellingen kiezen voor een combinatie van absolute en relatieve indicatoren.

Rapportage van CO₂-gehalte door financiële instellingen*

Bron: KPMG

Type CO₂e-indicatoren gebruikt door rapporterende instellingen*

Bron: KPMG

*De bovenstaande gegevens zijn o.b.v. jaarverslagen en publieke bronnen zoals de PCAF-website en bevatten schattingen en assumpties (bijv. voor internationale instellingen waarvoor het Klimaatcommitment alleen voor de NL-activiteiten is ondertekend).

Naar betere informatie voor rapporteren en sturen op het CO₂-gehalte

1. Inspanningen zijn niet altijd zichtbaar in het CO₂-gehalte

Via financieringen en investeringen kunnen financiële instellingen druk uitoefenen op de reële economie om CO₂e-uitstoot in lijn te brengen met het Parijsakkoord. Zo bestaan er mogelijkheden voor het managen van het CO₂-gehalte van portefeuilles, door engagement, maar ook door desinvesteren. Daarmee is de ontwikkeling van het CO₂-gehalte van de portefeuilles van financiële instellingen een belangrijke indicator voor de inspanningen van financiële instellingen, maar dit kan op zichzelf ook misleidend zijn.

Als instellingen het CO₂-gehalte managen door CO₂-intensieve activa te verkopen, ontstaat op papier een sterke afname van het CO₂-gehalte terwijl in de reële economie geen verschil heeft plaatsgevonden.

Daarom kunnen financiële instellingen ook kiezen voor het vergroten van de blootstelling aan CO₂-intensieve activaklassen/sectoren (bijv. woningen gebouwd voor <1950) om daarmee meer invloed te kunnen uitoefenen. Dit zal op de korte termijn in een stijging van het CO₂-gehalte resulteren, terwijl de instelling zich juist gericht inspannt om op termijn in de reële economie het CO₂-gehalte via haar portefeuille omlaag te brengen.

Bij het evalueren van de ontwikkeling van het CO₂-gehalte van financiële instellingen moet daarom ook altijd gekeken worden naar het beleid en de stuurinstrumenten van deze instellingen, om tot een juiste conclusie over de effectiviteit van het beleid te komen.

2. Vergelijkbaarheid van het CO₂-gehalte tussen financiële instellingen kent nog een aantal uitdagingen

Nederlandse financiële instellingen streven naar harmonisatie en vergelijkbaarheid van CO₂e-uitstootmeetmethoden voor betere vergelijkbaarheid van de uitkomsten tussen financiële instellingen. Op dit moment is die vergelijkbaarheid beperkt, vanwege:

a. Methodologische verschillen tussen en binnen klimaatmeetmethoden

Er zijn diverse meetsystemen en de vergelijkbaarheid tussen deze methoden is (nog) beperkt. PCAF en PACTA bieden verschillende perspectieven op het CO₂-gehalte van portefeuilles van financiële instellingen met eveneens verschillende indicatoren:

- Verschil in **indicatoren**: er bestaan diverse indicatoren voor het CO₂-gehalte. PCAF meet de absolute en relatieve CO₂e-uitstoot van activaklassen, terwijl PACTA naar sector-specifieke indicatoren afgestemd op het Parijsakkoord kijkt. Deze verschillende indicatoren dienen verschillende doelen en kunnen complementair aan elkaar worden gebruikt voor effectieve meet- en stuurinformatie op het CO₂-gehalte. Als financiële instellingen niet dezelfde indicatoren rapporteren, is het niet mogelijk om de CO₂-gehaltes te vergelijken en te aggregeren tussen financiële instellingen.
- Verschil in **attributie**: CO₂e-uitstoot wordt op verschillende manieren toegekend aan financieringen op investeringen. Er bestaat

momenteel geen standaard voor attributie tussen klimaatmeetmethoden, waardoor de vergelijkbaarheid van uitkomsten beperkt is. Zo gebruikt PCAF de ondernemingswaarde (som van eigen en vreemd vermogen op basis van actuele waarde) om uitstoot toe te schrijven aan verschillende typen activa; internationaal wordt vaak marktkapitalisatie (beurswaarde) gebruikt. Andere klimaatmeetmethoden, zoals PACTA, hanteren weer een andere attributiemethode. Ook voor andere activaklassen, zoals staatsobligaties, bestaan er verschillen in attributiemethoden.

- Verschil in **normalisatieschema's**: sommige instellingen hanteren normalisatieschema's om te corrigeren voor fluctuaties in de marktkapitalisatie van bedrijven in de portefeuille voor de CO₂e-uitstoot^{11,12}.
- Verschil in **gemeten uitstoot**: de meeste financiële instellingen rapporteren de scope 1- en scope 2-uitstoot: de directe uitstoot van de activiteit en de indirecte uitstoot uit ingekochte elektriciteit en warmte. In toenemende mate wordt financiële instellingen ook gevraagd om de scope 3-uitstoot van relevante financieringen en investeringen te rapporteren, dat betreft de overige indirecte uitstoot uit de waardeketen. De beschikbaarheid van betrouwbare activaspecifieke data op scope 3-niveau is echter nog zeer beperkt en het risico van dubbelstellingen van scope 3-uitstoot is hoog.

Naar betere informatie voor rapporteren en sturen op het CO₂-gehalte

b. Beperkte datakwaliteit en -beschikbaarheid

Databeschikbaarheid en -kwaliteit is essentieel voor betrouwbare uitkomsten en relevante inzichten voor besluitvorming. Op het gebied van beschikbaarheid van data liggen er met betrekking tot een aantal sectoren en activaklassen flinke uitdagingen. Verder bestaan er significante verschillen tussen de gebruikte schattingsmethoden van de diverse dataleveranciers:

- **Beschikbaarheid** van data: granulaire CO₂e-data zijn voor een aantal sectoren en activa-klassen vaak van slechte kwaliteit of niet beschikbaar, waardoor het moeilijk is om vergelijkbare uitkomsten te krijgen die geschikt zijn voor besluitvorming en om op te sturen. Bijvoorbeeld data over staatsleningen van landen buiten de EU is weinig beschikbaar, wat het moeilijk maakt om de CO₂e-emissies te berekenen van grote vastrentende portefeuilles. Datzelfde geldt voor de data-beschikbaarheid voor vastgoed, private equity, private debt en private loans. Bij gebrek aan voldoende data kunnen instellingen die PCAF toepassen bijvoorbeeld gebruikmaken van de gemiddelde emissie-intensiteit van sectoren: in plaats van de werkelijke activa-specifieke uitstoot wordt dan de gemiddelde sector-intensiteit gemonitord, waardoor echter decarbonisatie-inspanningen e.d. niet zichtbaar zijn in het CO₂-gehalte¹⁴.

- **Verschillen tussen dataleveranciers:** financiële instellingen gebruiken data-leveranciers die data over het CO₂-gehalte van financieringen en investeringen aanleveren. Als er geen gegevens op bedrijfsniveau beschikbaar zijn, maken dataleveranciers een schatting van deze uitstoot. Elke leverancier gebruikt zijn eigen methodologie om uitstoot te schatten, vaak op basis van factoren zoals sector, productie, aantal medewerkers, locatie en omzet. Dit leidt tot duidelijke verschillen in schattingen van CO₂e-uitstoot tussen data-providers^{10,12}.
- **Vertraging** van CO₂e-data: dataleveranciers gebruiken gegevens gerapporteerd door bedrijven in jaarverslagen of aan het CDP. Actuele gegevens over het rapportagejaar zijn meestal te laat beschikbaar, waardoor de financiële instellingen gebruikmaken van CO₂e-data van minstens één jaar oud. Voor staatsobligaties geldt zelfs een grotere vertraging.

Bijlagen

1. PCAF & PACTA in meer detail
2. Bronnen

Bijlage 1: PCAF kent 79 deelnemende instellingen met in totaal meer dan \$13,8 biljoen aan activa

Context

Het PCAF-initiatief is gestart in 2015 in de aanloop naar de COP21¹. Het doel van het initiatief is om een geharmoniseerde standaard te ontwikkelen om de CO₂e-uitstoot van investeringen en financieringen te meten. PCAF is gebaseerd op het *Greenhouse Gas Protocol* van het *World Resource Institute (WRI)* en de *World Business Council voor Duurzame Ontwikkeling (WBCSD)*.

Negentien Nederlandse financiële instellingen zijn aangesloten bij PCAF*. De methode heeft internationale aandacht gekregen en wordt inmiddels ook toegepast in de VS en Canada. PCAF kent 79 deelnemende instellingen met in totaal meer dan \$13,8 biljoen aan activa^{13,15}.

Scope

PCAF is een standaard die wordt gebruikt om de directe en indirecte uitstoot te meten van financieringen en investeringen. PCAF heeft voor een aantal activaklassen methoden ontwikkeld om de CO₂e-uitstoot te berekenen.

PCAF stelt instellingen in staat om zowel de totale CO₂e-uitstoot (absolute CO₂e-uitstoot), alsook CO₂e-voetafdruk (relatieve CO₂e-uitstoot) van portefeuilles te berekenen.

PCAF bevat een uitgebreide beschrijving voor:

- Staatsobligaties
- Beursgenoteerde aandelen

- Projectfinanciering
- Hypotheken
- Commercieel vastgoed
- Bedrijfsobligaties
- Bedrijfskredieten / MKB-leningen
- Indirecte beleggingen
- Leningen voor motorvoertuigen

Door de gefinancierde uitstoot over deze activaklassen te aggregeren, biedt PCAF een manier om het CO₂-gehalte van een volledige investerings- of kredietportefeuille te berekenen.

Verdere ontwikkeling

De PCAF-methodiek wordt continu doorontwikkeld waarbij de methoden voor de huidige activaklassen verder worden gespecificeerd en die voor nieuwe activaklassen worden ontwikkeld en er naar verdere harmonisatie wordt toegewerkt.

Daarnaast werkt PCAF aan het verbeteren van databeschikbaarheid en -kwaliteit en aan een aanpak om (science-based) doelstellingen te ontwikkelen in lijn met het Parijsakkoord, in samenwerking met het RMI Center for Climate-Aligned Finance¹¹.

*A.S.R., ABN AMRO, Achmea, ACTIAM, APG, ASN Bank, De Volksbank, BNG bank, FMO, MN, NIBC Holding N.V., NN Group, NWB, Rabobank, Robeco, van Landschot Kempen, Triodos Bank, PME, PMT

Voorbeeld: CO₂e-uitstoot van het leningboek

ABN AMRO CO₂e uitstoot van het leningboek

	GHG Emissions (kton)		Delta
	2019	2018	
Agriculture (A)	833	1,012	(179)
Minerals (B)	3,016	3,300	(284)
Industry (C)	3,039	3,417	(378)
Utilities (D)	815	767	48
Water distribution (E)	142	136	6
Construction (F)	142	197	(55)
Retail (G)	7,204	7,691	(487)
Transport (H)	6,762	7,366	(604)
Leisure (I)	38	36	2
Information and communication (J)	221	227	(6)
Financial Services (K)	18	20	(2)
Real estate (L)	120	158	(38)
Scientific and technical activities (M)	79	57	22
Administrative services (N)	349	376	(27)
Regional administration (O)	101	116	(14)
Education (P)	21	25	(3)
Healthcare (Q)	139	184	(45)
Recreation (R)	45	51	(6)
Other services (S)	13	28	(15)
Activities of households as employers (T)	0	0	—
Extraterritorial organisations (U)	4	2	1
No sector	2,010	1,156	855
Total kton CO₂e	25,111	26,319	(1,208)

Bron: ABN AMRO Non-financial data & Engagement 2019¹⁶

- ABN AMRO rapporteert op NACE-sectorniveau sinds 2018 over het CO₂-gehalte van het volledige leningboek.
- De calculatie is op basis van:
 - Gemiddelde CO₂e-uitstoot per NACE-sector;
 - Leningen per NACE-sector.

Bijlage 1: Voorbeeld van de toepassing van PCAF

ABP: PCAF om de CO₂e-uitstoot te meten van de beleggingsportefeuille

PCAF bij ABP^{17,18}

Pensioenfonds ABP maakt sinds 2015 de CO₂e-uitstoot van haar beleggingsportefeuille bekend. ABP berekent de uitstoot van beleggingen in aandelen en gaat ook andere activaklassen, zoals obligaties en vastgoed, in kaart brengen¹⁷. De analyse geeft een indruk van de geaggregeerde absolute CO₂e-uitstoot van alle beleggingen.

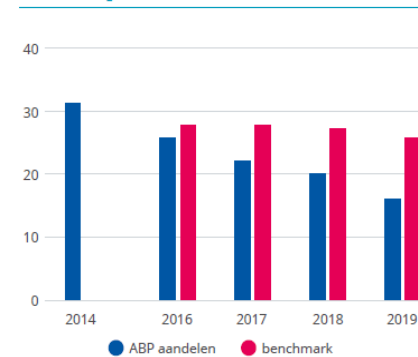
Highlight: trendanalyse CO₂e-voetafdruk en sectoren

ABP stuurt op het verlagen van CO₂e-emissies en gebruikt daarvoor de relatieve CO₂e-uitstoot. ABP kan hierbij trends analyseren in CO₂e-indicatoren, zoals:

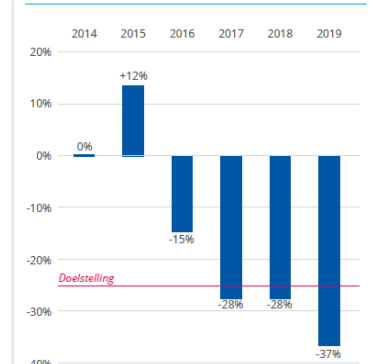
- Absolute CO₂e-uitstoot ten opzichte van een benchmark
- Welke sectoren het meest bijdragen aan de CO₂e-uitstoot
- Reductie in relatieve CO₂e-uitstoot van bedrijven per belegde euro, wat toegeschreven kan worden aan vermindering van uitstoot door bedrijven in de portefeuille
- Ontwikkelingen in relatieve CO₂e-voetafdruk in CO₂e-intensieve sectoren

ABP absolute en relatieve CO₂e-voetafdruk van aandelenportefeuille

Absolute CO₂-voetafdruk t.o.v. de benchmark

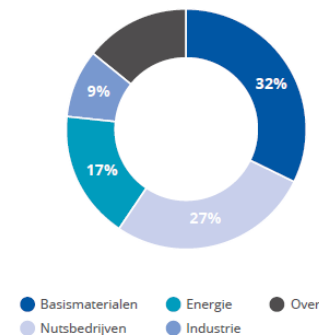
Relatieve CO₂-voetafdruk aandelenportefeuille

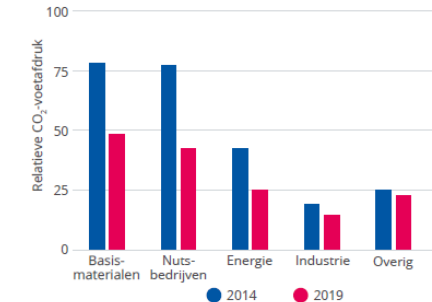
Bron: ABP Duurzaam Beleggen 2019

ABP ontwikkelingen in sectoren

Bijdrage sectoren aan de CO₂-voetafdruk (2019)

Ontwikkeling CO₂-intensieve sectoren

Bron: ABP Duurzaam Beleggen 2019

Bijlage 1: PACTA kent 17 deelnemende internationale banken met meer dan €15 biljoen aan activa

Context

De Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)-methode is ontwikkeld door het 2°C Investing Initiative¹⁹. Deze methode richt zich op de technologische verschuivingen die vereist zijn in CO₂e-intensieve sectoren om klimaatopwarming te beperken tot 2°C. Hierbij worden de investeringen van een financiële instelling in verschillende technologieën – direct of indirect – getoetst aan prognoses over hoe deze technologiemix moet veranderen om de wereldwijde opwarming ruim onder de 2°C te houden. PACTA gebruikt gedetailleerde activa-specifieke productie- en capaciteitsgegevens voor deze analyse. Internationaal heeft PACTA veel momentum. Sinds de lancering in 2018 hebben zeventien internationale banken met meer dan €15 biljoen aan activa PACTA geadopteerd.

Scope

De PACTA-methode meet niet de CO₂e-intensiteit van een portefeuille, zoals PCAF, maar de CO₂-intensiteit van activiteiten in de portefeuille vergeleken met de sector en met een <2°C klimaat-scenario.

PACTA dekt de volgende sectoren, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor ongeveer 75% van directe en indirecte uitstoot²¹:

- Olie & Gas
- Kolen

- Elektriciteit
- Automobiel
- Staal
- Cement
- Scheepvaart
- Luchtvaart

Voor elke sector wordt inzichtelijk gemaakt welke technologische veranderingen nodig zijn om deze in lijn te brengen met het Parijsakkoord. De CO₂-intensiteit wordt voor elke sector middels een sectorspecifieke indicator gemeten, bijvoorbeeld:

- Elektriciteit: CO₂e per opgewekte eenheid elektriciteit
- Automobiel: CO₂ per km van de productiemix van automobiefabrikanten.

De CO₂-intensiteit per sector wordt gebenchmarkt met een klimaatscenario, zoals een energietransitiescenario van het International Energy Agency.

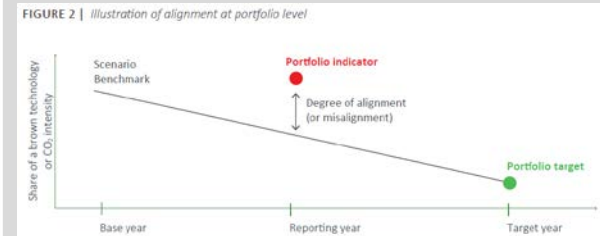
Verdere ontwikkeling

De PACTA-methode wordt momenteel getest door een aantal financiële instellingen, zoals AXA, BNP Paribas, Barclays, en Société Générale en vanuit Nederland ING en ABN AMRO.

Ondertussen werkt PACTA verder aan mogelijke oplossingen voor het verzamelen van consistente emissiegegevens op klantniveau.

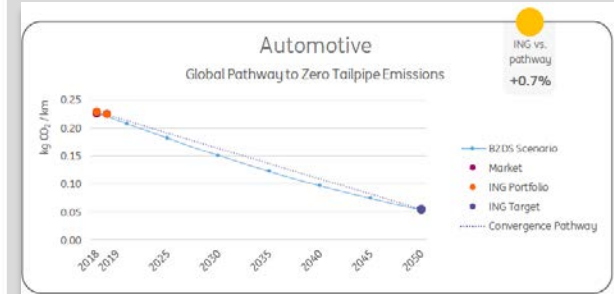
Voorbeeld

Illustratie van portefeuille alignment

Bron: Credit Portfolio Alignment²⁰

Automobiel decarbonisatie-pad ING

Bron: ING Terra Progress Report 2020²¹

Bijlage 1: Voorbeeld van de toepassing van PACTA

ING: PACTA om 'climate alignment' te meten van portefeuilles in CO₂e-intensieve sectoren

PACTA bij ING²¹

ING gebruikt de 'Terra Approach', voornamelijk gebaseerd op de PACTA-methode en Science Based Target's Sectoral Decarbonisation Approach (SBTi SDA). Hierbij heeft elke sector zijn eigen transitiepad of 'technologieroutekaart' om bij te dragen aan een 'low carbon'-wereld onder de twee graden opwarming in 2100.

Highlight: het Climate Alignment Dashboard

Het door ING ontwikkelde Climate Alignment Dashboard (CAD) laat zien hoe de CO₂-intensiteit van een sector is afgestemd op de doelstellingen van het Parijs-akkoord en geeft inzicht in:

- de **CO₂-intensiteit per sector** van de portefeuille in vergelijking met de markt en een relevant klimaatscenario;
- het **climate alignment target** per sector;
- het **decarbonisatie-pad** per sector.

Door de prestatie van de beleggingsportefeuille van ING te benchmarken met de markt en met een klimaatscenario, wordt inzicht verkregen in hoe de portefeuille verder gedecarboniseerd kan worden en wat de prestatie van ING op dit gebied is.

Methodologische uitdagingen

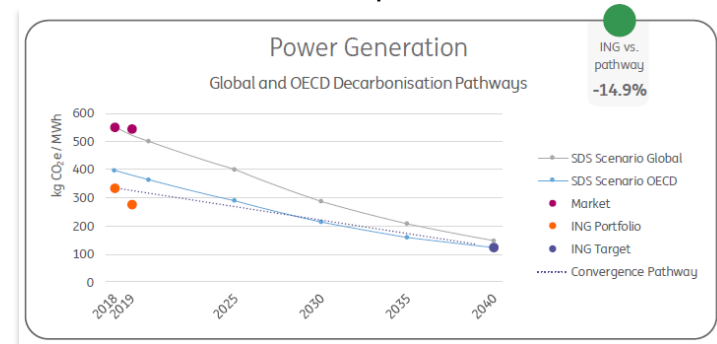
- Beperkte beschikbaarheid en betrouwbaarheid van data: PACTA werkt aan het verbeteren van de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van data.

Terra sectorspecifieke meetmethodieken, indicatoren en scenario's

Sector	Measurement methodology	Target setting methodology	Scenario	Primary output	Reporting metric
Power generation	PACTA	PACTA	IEA (WEO) SDS 2018	Technology mix	kg CO ₂ e / MWh
Fossil fuels	ING portfolio/revenue segmentation ²⁹	ZDB / Katowice Banks	IEA (WEO) SDS 2019	Absolute € O/S	Absolute € O/S
Commercial real estate (NL)	Delta Plan	Paris-proof method	Plan bureau voor de Icfonggeving (PBL), derivative of the Paris Agreement	EPC label distribution/estimated consumption data	kg CO ₂ / m ²
Residential real estate (NL/DE)	PCAF	SDA (SBTi)	IEA (ETP) B2DS 2017	EPC label distribution/estimated consumption data	kg CO ₂ / m ²
Cement	PACTA	SDA (SBTi)	IEA (ETP) B2DS 2017	CO ₂ intensity per unit of production	t CO ₂ / t cement
Steel	PACTA	SDA (SBTi)	IEA (ETP) B2DS 2017	CO ₂ intensity per unit of production	kg CO ₂ / t Steel
Automotive	PACTA	PACTA	IEA (ETP) B2DS 2015 (retirement figures) & 2017	technology mix	kg CO ₂ / km
Aviation	PACTA	SDA (SBTi)	IEA (ETP) B2DS 2017	CO ₂ intensity per passenger km	g CO ₂ / tnm
Shipping	UMAS - EUSE / Poseidon Principles	Poseidon Principles	IMO 2050 ambition	CO ₂ intensity per tonne nautical mile	kg CO ₂ / tnm

Bron: ING Terra Progress Report 2020

Decarbonisatie-pad elektriciteit

Bron: ING Terra Progress Report 2020

Bijlage 2: Bronnen

1. Rijksoverheid. *Klimaatbeleid*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/klimaatbeleid>
2. Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF). <https://carbonaccountingfinancials.com/>.
3. Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA). <https://2degrees-investing.org/resource/pacta/>.
4. Science Based Targets for Financial Institutions (SBT). <https://sciencebasedtargets.org/financial-institutions/>.
5. IIGCC Paris Aligned Investment Initiative. <https://www.iigcc.org/resource/iigcc-paris-aligned-investment-initiative/>.
6. UN-Convened Net-Zero Asset Owner Alliance. <https://www.unepfi.org/net-zero-alliance/>
7. Poseidon Principles. <https://www.poseidonprinciples.org/principles/assessment/>
8. CRREM. <https://www.crrem.eu/objectives/>
9. Carbon Disclosure Project (CDP). <https://www.cdp.net/en/data>
10. Kepler Cheuvreux & IIGCC (2015). *Carbon Compass. 360 Report. Investor Guide to carbon footprinting*.
11. Rocky Mountain Institute (2020). *Charting the Course to Climate-Aligned Finance*
12. Task Force on Climate related Financial Disclosures. “*Implementing the Recommendations of the Task Force on Climate related Financial Disclosures*”.
13. PCAF (2019). *PCAF North America Methodology Launch: assessing and disclosing GHG emissions of loans and investments and aligning with the Paris Agreement*.
14. PCAF (2019). *Accounting GHG emissions and taking action: harmonised approach for the financial sector in the Netherlands*.
15. PCAF (2020). *Overview of institutions*. <https://carbonaccountingfinancials.com/financial-institutions-taking-action#overview-of-institutions>. Bekeken op 14 juli 2020.
16. ABN AMRO Bank N.V. (2019). *Non-financial data & Engagement 2019*.
17. ABP (2019). *Duurzaam en verantwoord beleggen 2019*.
18. ABP. *ABP ondertekent klimaat-Commitment: wat betekent dat?*
19. 2° Investing Initiative. PACTA Knowledge Hub. <https://2-investing-initiative.gitbook.io/pacta-2020-wiki/understanding-pacta/untitled>
20. Credit Portfolio Alignment (2020). *An application of the PACTA methodology by Katowice Banks in partnership with the 2 Degrees Investing Initiative*.
21. ING Group (2020). *Our approach to climate action: Terra Progress Report*.
22. European Commission (2020). *Non-financial reporting by large companies (updated rules)*

Contactpersonen

Marco Frikkee
KPMG Sustainability
Partner, Amstelveen
Tel: +31 (0)20 656 7239
Frikkee.Marco@kpmg.nl

Michiel Evers
KPMG Sustainability
Senior Consultant, Amstelveen
Tel: +31 (0)6 1011 4277
Evers.Michiel@kpmg.nl

KPMG on social media

KPMG app

© 2020 KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde merken van KPMG International.